

УДК 616.1/9:378.147.88:614.253.4
DOI 10.11603/me.2414-5998.2018.3.8725

Л. В. Сапожниченко, Ю. В. Козлова

Державний заклад “Дніпропетровська медична академія Міністерства охорони здоров’я України”

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТЕОРЕТИЧНОЇ ТА ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ ПРИ ВИВЧЕННІ ЦИКЛУ “ВНУТРІШНЯ МЕДИЦИНА” НА 6 КУРСІ

L. V. Sapozhnychenko, Yu. V. Kozlova

Dnipropetrovsk Medical Academy of Ministry of Health of Ukraine

ACTUAL PROBLEMS OF THE THEORETICAL AND PRACTICAL STUDY OF MEDICAL STUDENTS AT THE STUDY OF INTERNAL MEDICINE CYCLE AT THE 6TH COURSE

Мета роботи – підвищити рівень теоретичної та практичної підготовки студентів 6 курсу з дисципліни “Внутрішня медицина” шляхом застосування міждисциплінарної інтеграції, залучення студентів до практичної та самостійної роботи з пацієнтами.

Основна частина. У статті наведені актуальні на сьогодні проблеми теоретичної та практичної підготовки студентів при вивченні циклу “Внутрішня медицина” студентами 6-го курсу навчання. Основним завданням професійного спрямування студентів-медиків на цьому етапі є формування здатності самостійно та ефективно використовувати знання в професійній діяльності. При плануванні практичних занять і створенні методичних рекомендацій для студентів 6-го курсу увага приділяється теоретичним дисциплінам, зокрема патологічній фізіології, шляхом міждисциплінарної інтеграції. Адже теоретико-практичний підхід до навчання патофізіології сприяє формуванню клінічного мислення майбутніх лікарів, яке, в свою чергу, вдосконалюється на клінічних кафедрах, зокрема внутрішньої медицини. Одним із важливих етапів у навчанні студентів є самостійна робота, що дозволяє оптимально використовувати індивідуальні можливості студентів, сприяє поглибленню знань, вмінь, розвиває практичні навички, клінічне мислення, формує відповідальність, наполегливість, організованість, спонукає до необхідності постійного поповнення та впровадження знань.

Висновки. Проблеми теоретичної та практичної підготовки студентів-медиків при вивченні циклу “Внутрішня медицина” на 6 курсі залишаються актуальними на даний час. Для їх вирішення необхідно застосовувати як інтеграцію з теоретичними дисциплінами, так і безпосередню роботу із хворим, коли самостійні спроби розв’язування клінічної ситуації в реальних умовах формують клінічне мислення, відповідальність, зацікавленість і розуміння необхідності постійного поповнення знань та вмінь.

Ключові слова: теорія; практика; інтеграція; самостійна робота; внутрішня медицина; патологічна фізіологія.

The aim of the work – to raise the level of theoretical and practical preparation of the 6th year students in the discipline of Internal Medicine by applying interdisciplinary integration, attracting students to practical and independent work with patients.

The main body. The article presents current problems of theoretical and practical training of students in the study of Internal Medicine cycle by students of the 6th year of study. The main task of the professional direction of medical students at this stage is the formation of the ability to independently and effectively use knowledge in professional activities. When planning practical exercises and creating guidelines for students of the 6th year, attention is paid to theoretical disciplines, in particular pathological physiology, through interdisciplinary integration. After all, the theoretical-practical approach to the training of pathophysiology contributes to the formation of clinical thinking of future doctors, which in turn is improved in clinical departments, in particular, on Internal Medicine. One of the important stages in teaching students is independent work, which allows to optimally use the individual opportunities of students, contributes to the deepening of knowledge, skills, develops practical skills, clinical thinking, forms responsibility, perseverance, organization, prompts the need for constant replenishment and introduction of knowledge.

Conclusions. Therefore, the actual problems of theoretical and practical training of medical students in the study of Internal Medicine cycle in the 6th course, for the solve of which it is necessary to apply both integration with theoretical disciplines, and direct work with the patient, when independent attempts to solve the clinical situation in real conditions form the clinical thinking, responsibility, interest and understanding of the need for constant replenishment of knowledge and skills.

Key words: theory; practice; integration; independent work; internal medicine; pathological physiology.

Вступ. Проблема вдосконалення науково-теоретичної та практичної підготовки майбутніх лікарів стала однією з найактуальніших у вітчизняній про-

фесійній освіті. Прогрес у галузі медицини, який в організації первинної ланки охорони здоров’я важливе місце відводить спеціалізації за фахом “Сімейний лікар”, вимагає від сучасного фахівця,

© Л. В. Сапожниченко, Ю. В. Козлова

окрім клінічної підготовки, достатнього володіння спеціальними знаннями, зокрема психолого-педагогічними, уміння спілкуватися з пацієнтами та потребує високого рівня комунікативної культури, яка визначає його як майбутнього спеціаліста [1]. Сучасне суспільство має освітню потребу у формуванні особистості, здатної до саморозвитку і самовдосконалення. Тому одним із ключових чинників становлення студента медичного вищого навчального закладу як особистості і фахівця є формування його професійних якостей, його освіченість і компетентність в обраній професії [2]. Адже оволодіння професією лікаря можливо завдяки як власним якостям людини (бажання та здатності до навчання, вмотивованості, стійкості нервової системи тощо), так і умовам навчання, навчально-методичної та організаційної забезпеченості, кваліфікації професорсько-викладацького складу.

Мета роботи – підвищити рівень теоретичної та практичної підготовки студентів 6 курсу з дисципліни “Внутрішня медицина” шляхом застосування міждисциплінарної інтеграції, залучення студентів до практичної та самостійної роботи з пацієнтами.

Основна частина. Основним завданням професійного навчання студентів-медиків на етапі вивчення дисципліни “Внутрішня медицина” є формування здатності самостійно знаходити знання, засвоювати та оновлювати їх, ефективно використовувати в майбутній професійній діяльності. Головне – допомогти студентам набути практичного досвіду, навчити проводити диференційну діагностику, призначити план обстеження, лікування і познайомити їх із умовами клінічної практики, провести професійну орієнтацію. Однак нам часто доводиться стикатися з проблемою, коли отримані теоретичні знання залишаються невикористаними. Студенти не усвідомлюють, що знання фундаментальних дисциплін, зокрема патологічної фізіології, дають можливість зрозуміти етапи обстеження, визначити тактику лікування хворих. Тому при плануванні практичних занять і створенні методичних рекомендацій для студентів 6-го курсу ми приділяємо увагу теоретичним дисциплінам, розставляючи акценти на основних моментах. Відбувається це шляхом міждисциплінарної інтеграції, що передбачає поєднання попередніх знань та вмій з тими, що у даний момент отримуються [3]. У свою чергу, це сприяє узагальненню матеріалу, отриманого при вивченні різних дисциплін. Так, необхідною, на наш погляд, є інтеграція між “Внутрішньою медициною” та професійно-орієнтованою дисципліною “Патологічна фізіологія”. Адже саме при ви-

вченні патофізіології детальну увагу приділяють загальній нозології з визначенням таких понять, як “здоров’я”, “хвороба”, “нозологічна одиниця”, “етіологія”, “патогенез”, розглядають основні періоди хвороби, класифікації, особливості впливу патологічних чинників, впливу спадковості та віку на розвиток і перебіг хвороб тощо. Наступним є вивчення типових патологічних процесів, таких, як алергія, запалення, гіпоксія, порушення обміну речовин, гарячка, пухлини та ін., що лежать в основі хвороб. Надалі отримані знання застосовують щодо вивчення патогенезу захворювань окремих систем і органів, з урахуванням профілактичних (опираючись на етіологію) та лікувальних (опираючись на патогенез та симптоми захворювань) заходів, з обов’язковим урахуванням компенсаторно-приспосувальних механізмів та декомпенсації. На заняттях з патології крові та серцево-судинних хвороб обов’язковою є робота з гемограмами та електрокардіограмами, при вивченні патології дихальної системи розбирають спірограми, патологію нирок та печінки вивчають з обов’язковим аналізом сечі та різних біохімічних досліджень. Такий теоретико-практичний підхід навчання сприяє формуванню клінічного мислення майбутніх лікарів, яке, у свою чергу, вдосконалюється на клінічних кафедрах, зокрема внутрішньої медицини.

Також одним із важливих етапів у навчанні студентів стала самостійна робота [4]. Це пов’язано зі скороченням аудиторного навантаження, кількості лекцій, що приводить до зростання частки самостійної роботи. Проте саме це дозволяє оптимально використовувати індивідуальні можливості студентів, сприяє поглибленню знань, вмій, розвиває практичні навички, клінічне мислення, формує відповідальність, наполегливість, організованість, спонукає до необхідності постійного поповнення знань. Тому важливе значення при проведенні практичних занять із внутрішньої медицини є клінічний розгляд тематичних хворих як одна з форм самостійної роботи. Студенти самостійно збирають скарги, анамнез захворювання та життя, проводять огляд, формулюють попередній діагноз, складають план обстеження та лікування, визначають профілактику та прогноз. Застосовують деонтологічні навички при роботі з пацієнтом. При необхідності отримання додаткової інформації студент має можливість консультації та спілкування як із лікарем відділення, так і іншими “вузькими” лікарями спеціалістами, що сприяє формуванню навички колегіальної комунікації та колегіального вирішення складних клінічних ситуацій. Завдання

лікаря-педагога – сприяти підготовці майбутнього лікаря як особи з щирими людськими якостями, здатного поважати пацієнта, колег, молодший медичний персонал. Вищий прояв професіоналізму – дотримання гуманізму, добросовісного виконання своїх обов’язків по відношенню до пацієнта, колег і суспільства в цілому [5].

Методично правильний контроль за організацією і ходом самостійної роботи заохочує студента якісно її виконувати та є мотивуючим фактором його освітньої діяльності.

Висновки. Отже, актуальними є проблеми теоретичної та практичної підготовки студентів-медиків при вивченні циклу “Внутрішня медицина” на 6 курсі, для вирішення яких необхідно застосовувати як інтеграцію з теоретичними дисциплінами, так і безпосередню роботу із хворим, коли самостійні спроби розв’язування клінічної ситуації в

реальних умовах формують клінічне мислення, відповідальність, зацікавленість та розуміння необхідності постійного поповнення знань та вмінь. Усвідомлене втілення в клінічну практику стандартів діагностики та лікування захворювань внутрішніх органів починається саме на етапі, коли студент безпосередньо стикається з реальними питаннями захворювання конкретного хворого.

Курація викладачем самостійної роботи студента з пацієнтом не тільки корегує, а й інтенсифікує діагностичний та лікувальний процес у лікувально-профілактичному закладі, де розташована клінічна кафедра.

Методично правильна організація роботи студента в аудиторії і поза нею повинна реформуватися в бік самостійної роботи, викликати зацікавленість проблемами медицини, формувати багатогранну особистість лікаря-спеціаліста.

Список літератури

1. Особливості та проблеми формування психологічної адаптації сімейного лікаря до професійної діяльності / І. С. Вітенко, Г. М. Кожина, М. В. Маркова, Л. М. Гайчук // Медична психологія. – 2011. – № 4. – С. 10–13.

2. Іванченко О. З. Особливості навчальної мотивації студентів медичного факультету / О. З. Іванченко, О. З. Мельникова, С. М. Малахова // Вісник ВДНЗУ “Українська медична стоматологічна академія”. – 2014. – Т. 17, вип. 1 (57). – С. 268–270.

3. Чечотіна С. Ю. Актуальність упровадження між-дисциплінарної інтеграції при вивченні фармакології /

С. Ю. Чечотіна // Український стоматологічний альманах. – 2013. – № 4. – С. 86–89.

4. Завізіон В. Ф. Сучасні підходи до викладання онкології як основа вдосконалення навчального процесу / В. Ф. Завізіон, І. М. Бондаренко // Медичні перспективи. – 2012. – Т. 18, № 1. – С. 12–18.

5. Тихонова О. О. Про важливість ролі куратора у формуванні професійної компетентності студентів-медиків / О. О. Тихонова // Вісник проблем біології і медицини. – 2013. – Т. 2 (103), вип. 3. – С. 70–73.

References

1. Vitenko, I.S., Kozhyna, H.M., Markova, M.V., Hai-chuk, L.M. (2011). Osoblyvosti ta problemy formuvannia psykhologichnoi adaptatsii simeinoho likaria do profesiinoi diialnosti [Features and problems of formation of psychological adaptation of family doctor to professional activity]. *Medychna psykhologhiia – Medical Psychology*, 4, 10-13 [in Ukrainian].

2. Ivanchenko, O.Z., Melnykova, O.Z., Malakhova, S.M. (2014). Osoblyvosti navchalnoi motyvatsii studentiv medychnoho fakultetu [Features of educational motivation of students of medical faculty]. *Visnyk VDNZU “Ukrainska medychna stomatologichna akademiia” – Journal of Higher State Educational Establishment of Ukraine “Ukrainian Medical Stomatological Academy”*, 17, 1 (57), 268-270 [in Ukrainian].

3. Chechotina, S.Yu. (2012). Aktualnist uprovadzhennia mizhdystyplinarnoi intehtatsii pry vyvchenni farmakolohii

[Actuality of the introduction of interdisciplinary integration in the study of pharmacology]. *Ukrainskyi stomatologichnyi almanakh – Ukrainian Dental Almanac*, 4, 86-89 [in Ukrainian].

4. Zavizion, V.F., & Bondarenko, I.M. (2012). Suchasni pidkhody do vykladannia onkolohii yak osnova vdoskonalennia navchalnoho protsesu [Modern approaches to teaching oncology as a basis for improving the educational process]. *Medychni perspektyvy – Medical Prospects*, 1, 12-18 [in Ukrainian].

5. Tykhnova, O.O. (2013). Pro vazhlyvist roli kuratora u formuvanni profesiinoi kompetentnosti studentiv-medykiv [The importance of the role of the curator in shaping the professional competence of medical students]. *Visnyk problem biolohii i medytsyny – Herald of Problems of Biology and Medicine*, 2 (103), 70-73 [in Ukrainian].

Отримано 23.03.18

Електронна адреса для листування: kozlova_yuv@ukr.net